

Михайліченко Тетяна Олександрівна

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник
Лабораторії досліджень проблем національної безпеки у сфері
громадського здоров'я НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса
Національної академії правових наук України,
доцент кафедри кримінального права та кримінально-правових дисциплін
Полтавського юридичного інституту

Рак Світлана Валеріївна

кандидат юридичних наук, науковий співробітник
Лабораторії досліджень проблем національної безпеки у сфері
громадського здоров'я НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса
Національної академії правових наук України,
асистент кафедри кримінального права та
кримінально-правових дисциплін
Полтавського юридичного інституту

**ЛІЦЕНЗУВАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: РЕАЛІЇ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ**

Сьогодні обов'язковою умовою функціонування закладу охорони здоров'я будь-якої форми власності є отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики. Суб'єкт господарювання, відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 2016 р. № 285, має виконати низку організаційних, кадрових і технологічних вимог до матеріально-технічної бази майбутнього закладу, а також підготувати відповідний пакет документації. Ліцензію зобов'язані отримувати як заклади охорони здоров'я, так і фізичні особи-підприємці, котрі мають на меті здійснювати приватну медичну практику.

Однак реалії сьогодення свідчать про потребу ліцензування не лише суб'єкта господарювання, який має на меті надавати медичну допомогу та здійснювати медичне обслуговування населення, а й кожного медичного працівника окремо. Так, низка країн Західної Європи мають усталену практику ліцензування діяльності не лише лікарів, а й молодшого медичного персоналу.

Ліцензія видається на кілька років та інколи навіть передбачає територію дії (уся країна чи окремий регіон).

Наразі у Верховній Раді України знаходиться Проект Закону від 3 липня 2020 р. № 2445-д «Про самоврядування медичних професій в Україні» (далі – Проект № 2445-д) [1], який має на меті розширити межі самоврядування закладів охорони здоров'я. Він уже привернув увагу науковців, зокрема В. М. Пашкова, котрий проаналізував його у своїй роботі “Перспективи медичного та фармацевтичного самоврядування в Україні” [2]. У цьому законопроекті поряд з іншими новелами пропонується надавати допуск до професійної діяльності в сфері охорони здоров'я лише за умови отримання медичним працівником свідоцтва про право на здійснення медичної діяльності (ст. 6).

Загалом позитивно оцінюючи таке нововведення хочемо акцентувати увагу на його перевагах і недоліках. Щодо переваг:

- це може стати початком суттєвого підвищення рівня професійного розвитку та самоосвіти медичних працівників;
- передбачені зміни до Закону України «Про страхування», а саме пропозиція запровадження нового виду обов'язкового страхування – страхування цивільно-правової відповідальності представників медичних професій, матиме наслідком, що останні стануть самостійними відповідачами у суді в разі виникнення медичної помилки, а також правопорушень. Підтримуємо думку В. М. Пашкова, що це має позитивно позначитися на питаннях захисту прав пацієнтів [2];
- можливість розвитку так званого “медичного туризму”, адже наявність висококваліфікованих фахівці, достатньо невисока вартість медичних послуг в Україні дозволить підвищувати ефективність функціонування сфери охорони здоров'я.

Разом із тим слід відмітити, що Проект № 2445-д містить і низку недоліків:

- Насамперед, виникне питання фінансової спроможності медичних працівників. Так, кожен медичний працівник самостійно повинен буде регулярно сплачувати певну суму для страхування цивільно-правової

відповідальності. Крім того, щоб отримати право на здійснення медичної та фармацевтичної діяльності особи мають бути включені до Реєстру представників медичних професій (ч. 1 ст. 6). А ст. 8 цього ж Проекту № 2445-д зазначає, що Палатами медичних професій можуть збиратися професійні збори. Крім проблеми неможливості здійснювати усі виплати, чи не стане це підставою для дискримінації медичних працівників за майновою ознакою?

– Також виникає занепокоєння пропозиція допускати до медичної діяльності лише на підставі свідоцтва не тільки лікарів, а й медичних спеціалістів, до яких Проектом № 2445-д (ст. 5) віднесені молодші спеціалісти, фахові молодші бакалаври, молодші бакалаври, бакалаври з медичною освітою, магістри, доктори філософії та доктори наук за спеціальністю «Медсестринство». Наприклад, в іноземних державах є категорія медичних сестер, котрі мають можливість виписувати рецепти та здійснювати певні види медичної діяльності без нагляду лікаря, та категорія медсестер, діяльність котрих повністю підконтрольна лікарю. В Україні такого поділу немає. То ж незрозумілим є обсяг повноважень медсестри після отримання свідоцтва. Крім того, актуальною як і для лікарів є фінансова спроможність медичних спеціалістів здійснювати додаткові витрати.

– Перераховуючи підстави, коли медична діяльність може бути тимчасово зупинена, автори законопроекту допустили явний недолік (п. 1 ч. 1 ст. 7 Проекту № 2445-д), оскільки такою підставою пропонують вважати набрання законної сили вироком суду за вчинення злочину, за який призначено покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю [1] (курсив наш – Т.М., С.Р.). Вбачається, що таке формулювання дуже широке і неконкретизоване. Приміром, якщо особу позбавили права керувати транспортним засобом, бо вона вчинила злочин, передбачений ст. 286 Кримінального кодексу України, то de-facto її слід тимчасово обмежувати в праві займатися медичною діяльністю? На нашу думку, потрібно переформулювати цю підставу на більш точну: “набрання законної сили вироком суду за вчинення злочину, за який призначено покарання у виді позбавлення права обіймати певні

посади у сфері охорони здоров'я або займатися медичною чи лікувальною діяльністю”.

Як підсумок слід зауважити, що у перспективі Україну чекає розширення кола суб'єктів медичних правовідносин, діяльність яких буде потребувати ліцензування. Відповідно, обов'язковому ліцензуванню підлягатиме не лише господарська діяльність у сфері медичної практики, а й будь-яка медична діяльність провадитиметься виключно на підставі діючого свідоцтва про право на здійснення медичної та фармацевтичної діяльності.

Такі нововведення, не зважаючи на велику кількість позитивних моментів, мають низку суттєвих недоліків, які можуть призвести до небажаних наслідків. Наприклад, можна очікувати ще більшої недостачі кадрів у сфері охорони здоров'я, що і наразі спостерігається в Україні через виїзд за кордон лікарів та медичних сестер, та загострення проблеми фінансової спроможності медичних працівників «витримати» усі новели законодавства.

Список використаних джерел:

1. Про самоврядування медичних професій в Україні : Проект Закону від 03.07.2020 р. № 2445-д. // Офіційна інтернет-сторінка Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69359 (дата звернення: 04.09.2020).;

2. Пашков В. М. Перспективи медичного та фармацевтичного самоврядування в Україні. Аптека. 07.09.2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://www.apteka.ua/article/562488?fbclid=IwAR3l5XdBt8PEBFT6WMD-13Fgm2ySLb_8gqsS1rTst6sR72pzifu_I8K1Ttw (дата звернення: 07.09.2020).;

3. Допис від 07.09.2020 р. на особистій сторінці Vitaly Pashkov у соціальній мережі facebook. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/vitpach> (дата звернення: 07.09.2020).

КОМІТЕТ МЕДИЧНОГО
І ФАРМАЦЕВТИЧНОГО
ПРАВА ТА БІОЕТИКИ

Приватне право в сфері охорони здоров'я: виклики та перспективи

(Київські правові читання)

Інститут права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Комітет медичного і фармацевтичного права та
біоетики
Національної асоціації адвокатів України

**Приватне право в сфері
охорони здоров'я:
виклики та перспективи
(Київські правові читання)**

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції
(Київ, 17 вересня 2020 року)

Київ, 2020

Редакційна колегія

Р. А. Майданик (відп. ред.), К.В. Москаленко, Г.Ю. Смірнов

Відповідальний редактор

професор Р. А. Майданик.

Приватне право в сфері охорони здоров'я: виклики та перспективи. Київські правові читання. Матеріали міжн. наук.-практ. конф. Київ, 17 вер. 2020 р. [Електронне видання]/ Р. А. Майданик, К.В. Москаленко та ін.; відп. ред. Р. А. Майданик. Львів: ЛОБФ «Медицина і право», 2020. – 264 с.

ISBN 978-966-2019-35-3

Електронне видання присвячене актуальним науковим і практичним проблемам приватно-правових відносин в сфері охорони здоров'я, викликам та перспективам їх правового регулювання. Електронну збірку тез учасників міжнародної науково-практичної конференції підготовлено на основі матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Приватне право в сфері охорони здоров'я: виклики та перспективи», що відбулася 17 вересня 2020 року та була організована кафедрою цивільного права Інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Комітетом медичного і фармацевтичного права та біоетики Національної асоціації адвокатів України

До збірки увійшли наукові доповіді науковців і практикуючих юристів, які спеціалізуються на питаннях приватного права в сфері охорони здоров'я.

Видання адресоване вченим, науковим співробітникам, викладачам юридичних факультетів і вищих навчальних закладів, аспірантам, а також працівникам судів, прокуратури, адвокатури, іншим особам, які вивчають і застосовують доробки правової науки і практики.

Редакційна колегія не здійснює наукового редагування поданих матеріалів. Текст друкується відповідно до поданого автором рукопису без змін та доповнень із збереженням орфографії автора. Редакційна колегія не відповідає за можливі порушення авторами прав інтелектуальної власності.

ISBN 978-966-2019-35-3

© Автори статей, ЛОБФ «Медицина і право», 2020